

Diergezondheidszorg Vlaanderen vzw

Contactadres: Industrielaan 29 - 8820 TORHOUT

Maatschappelijke zetel: Hagenbroeksesteenweg 167 - 2500 LIER

BTW BE 0409.450.856 • RPR Antwerpen - afdeling Mechelen

info@dgz.be • 078 05 05 23 • www.dgz.be

ACTIVITEITENVERSLAG 2020

DIERGENEESKUNDIGE BEGELEIDING VARKEN

In opdracht van het FAVV houdt DGZ de vinger aan de pols van de diergezondheidssituatie in Vlaanderen.

Werkten mee aan dit verslag:

Eva Van Mael, Veerle Ryckaert, Willem Van Praet, Tamara Vandersmissen, Charlotte Brossé, Angeliek Coysman, Mich Gillis en Mia Vanrobaeys

Eindverantwoordelijke:

Evelyne De Graef

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Lijst van de gebruikte afkortingen	4
3	Schets van de veehouderij in Vlaanderen	5
4	Bedrijfsbezoeken	7
5	Monitoring varkensziekten	8
5.1	Afrikaans varkenspestvirus	8
5.2	Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom Virus (PRRSv)	9
5.2.1	Datacollectie	10
5.2.2	Trendobservatie	11
5.3	Aujeszkyvirus	12
5.3.1	Datacollectie	12
5.3.2	Trendobservatie	14
5.4	<i>Brucella suis</i> (brucellose)	15
5.4.1	Datacollectie	15
5.4.2	Trendobservatie	16
5.5	<i>Salmonella</i> species	17
5.5.1	Datacollectie	17
5.5.2	Trendobservatie	18
6	Bijlage	20

1 Inleiding

DGZ legt jaarlijks een rapport van de sanitaire diergeneeskundige begeleiding voor aan het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV). Het rapport is opgesteld als een situatieschets van de gezondheidstoestand van varkens in Vlaanderen met betrekking tot bestaande, opduikende en heropduikende infectieuze ziekten. Dit rapport geeft een overzicht van de bedrijfsbezoeken, onderzoeken en resultaten uitgevoerd gedurende het voorbije kalenderjaar in het kader van de sanitaire begeleiding, evenals een trendobservatie waar mogelijk. Een gelijkaardig rapport wordt eveneens opgesteld voor herkauwers en pluimvee.

2 Lijst van de gebruikte afkortingen

Ag	Antigen
As	Antistof
CBR	Complement bindingsreactie
DNT	Dermonecrotisch toxine
ELISA	Enzyme-linked immunosorbent assay
FAVV	Federaal agentschap voor de veiligheid van de voedselketen
gE	Glycoproteïne E
gB	Glycoproteïne B
HI	Hemagglutinatie inhibitietest
IgG	Immunoglobuline G antistof
IgM	Immunoglobuline M antistof
PCR	Polymerase chain reaction
RBPT	Roos bengaal plaattest

3 Schets van de veehouderij in Vlaanderen

Tabel 1: Overzicht van het aantal actieve beslagen en nutsdieren in Vlaanderen (situatie op 31/12/20) en vergelijking met het voorafgaande kalenderjaar

Diersoort	2019		2020	
	Aantal beslagen	Aantal dieren	Aantal beslagen	Aantal dieren
Rundvee*	15.029	1.119.493	14.278	1.101.937
Vleeskalveren	266	158.218	255	162.865
Schapen ¹	17.573	112.359	17.438	112.792
Geiten ¹	7.067	63.107	7.329	66.053
Hertachtigen ¹	1.597	5.796	1.568	6.116
Pluimvee**	2.358	71.339.561	2.492	76.176.997
Loopvogels	43	6.779	40	5.091
Konijnen	15	82.974	18	87.576
Fokvarkens	5.562	447.263	5.376	439.069
Vleesvarkens		4.681.240		4.635.543

¹: Op basis van de 15-decembertelling.

* Voor rundvee zijn de tijdelijk leegstaande beslagen ook opgenomen in de aantallen.

** Voor pluimvee zijn de gegevens exclusief hobbyhouderij én met inbegrip van broeierijcapaciteit.

Tabel 2: Verdeling gesloten, gemengde en fokbedrijven volgens capaciteit fokvarkensplaatsen op 31/12/20

Aantal fokvarkensplaatsen	Bedrijven		Totaal aantal fokvarkensplaatsen	
	Aantal	%	Aantal	%
0 of niet ingevuld	22	1,2%	0	0,0%
1-10	132	7,4%	493	0,1%
11-100	280	15,7%	20.376	4,7%
101-200	567	31,9%	88.255	20,1%
201-500	609	34,3%	187.512	42,7%
501-1.000	136	7,7%	92.471	21,1%
> 1.000	32	1,8%	49.584	11,3%
Totaal	1.778	100,0%	438.691	100,0%

Tabel 3: Verdeling gesloten en gemengde bedrijven volgens capaciteit vleesvarkensplaatsen op 31/12/20

Aantal vleesvarkensplaatsen	Bedrijven		Totaal aantal vleesvarkensplaatsen	
	Aantal	%	Aantal	%
0 of niet ingevuld	96	5,4%	0	0,0%
1-10	48	2,7%	295	0,0%
11-100	69	3,9%	2.702	0,1%
101-200	42	2,4%	6.753	0,3%
201-500	165	9,4%	62.703	3,1%
501-1.000	522	29,6%	404.456	19,7%
1.001-1.500	381	21,6%	490.161	23,8%
1.501-2.000	222	12,6%	393.553	19,2%
> 2.000	218	12,4%	695.425	33,8%
Totaal	1.763	100,0%	2.056.048	100,0%

Tabel 4: Verdeling vleesvarkensbedrijven volgens capaciteit vleesvarkensplaatsen op 31/12/20

Aantal vleesvarkensplaatsen	Bedrijven		Totaal aantal vleesvarkensplaatsen	
	Aantal	%	Aantal	%
0 of niet ingevuld	8	0,3%	0	0,0%
1-10	315	12,1%	980	0,04%
11-100	39	1,5%	1.663	0,1%
101-200	70	2,7%	12.393	0,5%
201-500	476	18,3%	179.779	7,0%
501-1.000	833	32,0%	641.523	24,9%
1.001-1.500	386	14,8%	486.066	18,9%
1.501-2.000	176	6,8%	313.153	12,2%
> 2.000	301	11,5%	935.555	36,4%
Totaal	2.604	100,0%	2.571.112	100,0%

4 Bedrijfsbezoeken

Tabel 5: Aantal bedrijfsbezoeken van DGZ-dierenartsen in 2020

Diersoort	Reden bedrijfsbezoek	Aantal bedrijfsbezoeken
Varkens	Veepeiler Varken ¹	67
	PRRS	6
	ADLO-demonstratie- en andere projecten	42
	Totaal	115

¹: Meer details over de reden van bedrijfsbezoek door Veepeiler Varken vindt u in het activiteitenrapport Veepeiler Varken 2020 op de website van DGZ (www.dgz.be/veepeiler_varken).

5 Monitoring varkensziekten

5.1 Afrikaans varkenspestvirus

Situatie van Afrikaans varkenspestvirus bij varkens in 2020

Op 13 september 2018 werden voor het eerst everzwijnen, besmet met het Afrikaans varkenspestvirus, gevonden in de provincie Luxemburg waardoor België zijn vrije status voor Afrikaanse Varkenspest bij wilde everzwijnen verloor. Verschillende beperkingsgebieden werden afgebakend en een reeks van beheersmaatregelen werd genomen. In totaal werden sinds 2018 5617 everzwijnen onderzocht waarvan er 833 positief testten op AVP.

In de eerste helft van 2020 werden nog drie nieuwe gevallen van AVP ontdekt bij wilde everzwijnen in het getroffen gebied. Dit waren bovendien steeds karkassen van enkele maanden oud. In december 2020 herwon België zijn vrije status op internationaal niveau en is de ziekte dus officieel uitgeroeid in ons land.

In het kader van de verhoogde waakzaamheid onderzocht DGZ in 2020 serummonsters van 2.538 Vlaamse varkensbedrijven. Dit zijn er heel wat meer dan in 2019 toen er serummonsters van 1100 Vlaamse bedrijven werden onderzocht. De verklaring hiervoor is de eenmalige actieve monitoring van AVP in 2020 waarbij, om opnieuw de vrije status te verwerven, de monsters die in het kader van de Aujeszky-opvolging genomen worden op een aantal geselecteerde bedrijven. Het aantal varkens dat in het kader van verhoogde waakzaamheid voor autopsie bij DGZ aangeboden werd, is in 2020 eveneens drastisch gestegen van 1082 dieren (742 verslagen) in 2019 naar 2247 dieren (1514 verslagen) in 2020.

5.2 Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom Virus (PRRSv)

Situatie van PRRSV bij varkens in 2020

In april 2018 lanceerde de sector een ambitieus PRRS-programma, met financiële ondersteuning van het Sanitair Fonds. Doel van dit vrijwillige programma is dat elk bedrijf op termijn PRRSv beheerst. Dit meerjarenplan richt zich met een specifieke aanpak naar de verschillende schakels van de varkenshouderijketen: de KI-centra, de fokbedrijven én de conventionele bedrijven.

Eind 2018 werd de eerste Gids voor Goede Praktijken gepubliceerd. Deze is bedoeld voor de KI-centra en staat vol praktische tips over hoe de centra PRRS-negatief kunnen worden én blijven. In mei 2019 werd de Gids voor Goede praktijken berenleveranciers gepubliceerd. Beide gidsen zijn te raadplegen op de website <https://sdrp-prrs.be/>.

Binnen het PRRS-programma worden er ook verschillende PRRS-Monitors aangeboden: De PRRS-Monitor Biggen, Vleesvarkens en Varkensbedrijf. Nieuw sinds 2020 is de PRRS-Monitor Opfokvarkens. Alle informatie over deze monitors is terug te vinden op de website van DGZ: [PRRS-programma | DGZ](#).

5.2.1 Datacollectie

Enkel analyses uitgevoerd in het kader van het PRRS-programma zijn opgenomen in onderstaande tabellen en grafieken.

Tabel 6: Overzicht analyses voor Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) bij varkens in 2020

Analyses PRRSv	Totaal
Aantal onderzochte beslagen	186
Aantal geteste monsters	8.544
Aantal analyses	10.181
Aantal inzendende dierenartsen	61

Tabel 7: Aantal monsters/analyses voor Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) bij varkens in 2020

PRRSv ELISA As (serum)	PRRSv ELISA As (speeksel)	PRRSv PCR*	Totaal
4.553	49	5.579	10.181

* De combinatie PCR EU en PCR NA wordt aanzien als één analyse.

Tabel 7 omvat zowel gepoolde als individuele monsters. Van organen, bloed of serum poolt DGZ bij de PCR voor PRRSv maximaal vijf monsters; speekselmonsters worden niet gepoold. Het poolen van monsters is – ondanks een gedeeltelijk verlies aan informatie – een nuttige en kostenefficiënte methode om de algemene infectiestatus van een bedrijf te kennen. Toch is het soms raadzaam om individuele monsters te onderzoeken of bijkomend een serologisch onderzoek te laten uitvoeren om na te gaan of er antistoffen aanwezig zijn. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een zeer lage infectiedruk of om na te gaan of een individueel dier of groep dieren negatief is.

Tabel 8: Resultaten Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) ELISA bij varkens in 2020

Resultaat	PRRSv ELISA As (serum)		PRRSv ELISA As (speeksel)	
	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	3.768	82,8	45	91,8
Niet interpreteerbaar	69	1,5	0	0,0
Positief (< 2,5)	686	15,1	2	4,1
Positief (≥ 2,5)*	30	0,6	2	4,1
Totaal	4.553	100,0	49	100,0

* Een titer ≥ 2,5 is indicatief voor een acute PRRSv-infectie.

Een groot aandeel van de ELISA-testen voor PRRS gebeurt op monsters afkomstig van KI-centra die hun serologisch negatieve status wensen te bekomen of te behouden. Dit verklaart het hoge percentage negatieve resultaten in tabel 8.

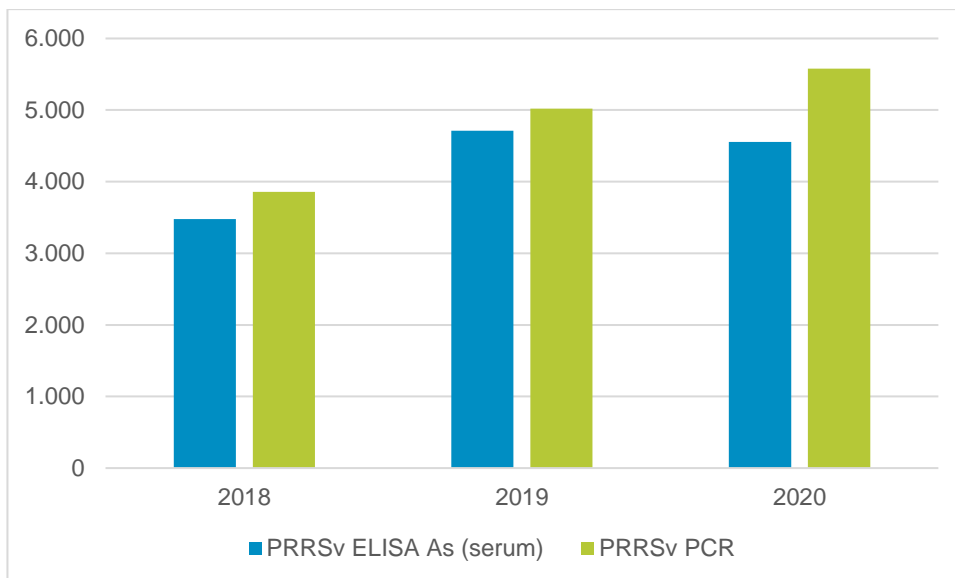

Tabel 9: Resultaten Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) PCR bij varkens in 2020

Resultaat	PRRSv PCR	
	Aantal	%
EU (type 1) negatief / US (type 2) negatief	3.708	66,5
EU (type 1) negatief / US (type 2) niet-negatief	287	5,1
EU (type 1) niet-negatief / US (type 2) negatief	1.503	26,9
EU (type 1) niet-negatief / US (type 2) niet-negatief	81	1,5
Totaal	5.579	100,0

Monsters met resultaat 'twijfelachtig' of 'gedetecteerd' worden in bovenstaande tabel weergegeven als 'niet-negatieve' monsters.

5.2.2 Trendobservatie

Figuur 1: Evolutie aantal monsters voor Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) bij varkens per jaar in de PRRS-monitors

5.3 Aujeszkyvirus

Situatie van Aujeszky bij varkens in 2020

De ziekte van Aujeszky – veroorzaakt door het varkensherspesvirus type 1 – is een zeer besmettelijke virusziekte die varkensachtigen treft en waarvoor geen specifieke behandeling bestaat. De symptomen kunnen erg variëren, gaande van lichte tot ernstige ademhalingsproblemen, zenuwsymptomen en voortplantingsproblemen. Het sterftepercentage varieert van minder dan 2% sterfte bij volwassen varkens tot 100% bij biggen van minder dan twee weken oud.

Sinds 2011 verbiedt België de preventieve vaccinatie tegen de ziekte van Aujeszky. De preventie bestaat momenteel uit het monitoren van de Belgische varkensstapel. Verdenkingen van de ziekte worden gemeld en onderzocht.

België behoudt in 2020 het ziektevrije statuut voor de ziekte van Aujeszky (art. 10 status). Bij het verhandelen van levende varkens naar (delen van) lidstaten die vrij zijn van de ziekte van Aujeszky (art. 10 status) of die een eradicatieprogramma hebben dat goedgekeurd is door de Europese Commissie (art. 9 status) moeten voor deze ziekte bijkomende garanties gegeven worden.

Alle varkensbedrijven in België hebben een officieel vrij A4-statuuut. Op deze bedrijven heeft geen enkel varken antistoffen tegen het wildvirus van Aujeszky, is er minstens de laatste twaalf maanden niet meer gevaccineerd en zijn er geen gevaccineerde varkens aangevoerd. Toch circuleert het virus nog bij wilde everzwijnen in ons land. Daarom is permanente waakzaamheid nodig.

5.3.1 Datacollectie

Tabel 10: Overzicht analyses voor aujeszkybewaking bij varkens in 2020

Analyses Aujeszky	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	4.386
Aantal geteste monsters	79.000
Aantal analyses	79.018
Aantal inzendende dierenartsen	278

Tabel 11: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor aujeszkybewaking bij varkens, uitgevoerd bij DGZ en derde labo's in 2020

Onderzoeksmotief	Aujeszky ELISA gE As (serum)	Aujeszky ELISA gB As (serum)	Aujeszky SN As (serum) (Sciensano)	Aujeszky ELISA gE As (serum) (Sciensano)	Aujeszky ELISA gB As (serum) (Sciensano)	Totaal
Aujeszky-aannemingstest	22	0	0	0	0	22
Aujeszky-opvolgingstest (jaarlijks)	70.351	0	5	1	5	70.362
Aujeszky-opvolgingstest (4-maandelijks)	5.912	0	1	0	1	5.914
KI varken	2.272	0	0	0	0	2.272
Hercontrole (opdracht FAVV)	52	0	0		0	52
Diagnostiek	378	5	0	0	0	383
Handel	13	0	0	0	0	13
Totaal	79.000	5	6	1	6	79.018

Het behoud van een A4-statuuat vereist een jaarlijkse opvolgingstest. Op een beslag dat fok- en/of opfokvarkens verhandelt of een beslag met buitenbeloop gebeurt de opvolgingstest viermaandelijks.

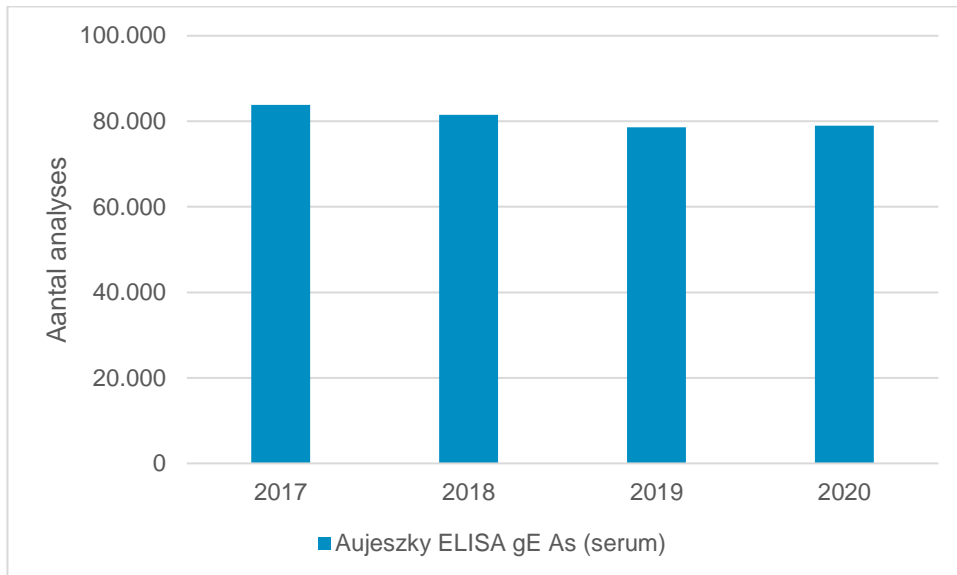
Tabel 12: Resultaten analyses voor aujeszkybewaking bij varkens, uitgevoerd bij DGZ en derde labo's in 2020

Resultaat	Aujeszky ELISA gE As (serum)		Aujeszky ELISA gB As (serum)		Aujeszky SN As (serum) (Sciensano)		Aujeszky ELISA gB As (serum) (Sciensano)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	78.990	99,99	5	100,0	6	100,0	6	100,0
Niet-interpreteerbaar	6*	<0,01	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Positief	4	<0,01	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Totaal	79.000	100	5	100,0	6	100,0	6	100,0

* Eén monster met als testresultaat niet-interpreteerbaar testte bij een hertest door Sciensano positief voor de Aujeszky gE As ELISA, maar wel negatief voor Aujeszky SN As en Aujeszky ELISA gB.

5.3.2 Trendobservatie

Figuur 2: Evolutie aantal gE ELISA-analyses voor aujeszkybewaking bij varkens per jaar

Het percentage positieve gE ELISA voor aujeszkybewaking blijft de laatste vier jaar zeer laag (maximum 0,02%) waardoor een trendobservatie geen extra waarde brengt.

5.4 *Brucella suis* (brucellose)

Situatie van *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2020

Brucellose is aangifteplichtig en een zoönose. Het onderzoek gebeurt vrijwel uitsluitend op KI-centra bij spermproducerende beren en bij beren verhandeld voor deze doeleinden.

Het percentage monsters positief voor *Brucella suis* bij DGZ blijft de laatste vier jaar stabiel en op een laag niveau.

5.4.1 Datacollectie

Tabel 13: Overzicht analyses voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2020

Analyses brucellose	Totaal
Aantal onderzochte beslagen	79
Aantal geteste monsters	2.995
Aantal analyses	3.069
Aantal inzendende dierenartsen	44

Tabel 14: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2020

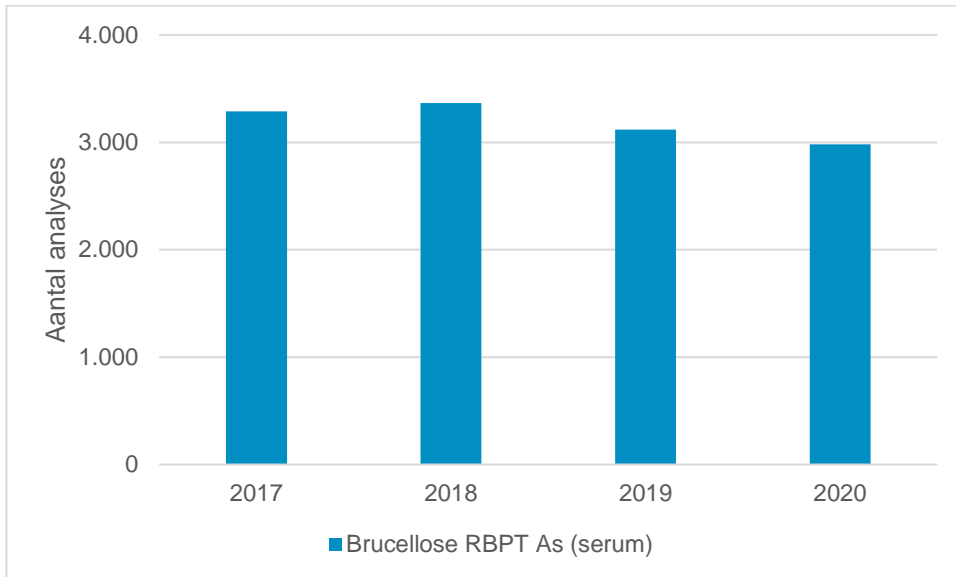
Onderzoeksmotief	Brucellose RBPT As (serum)	Brucellose CBR As (serum) (Sciensano)	Brucellose ELISA As (serum) (Sciensano)	Totaal
KI varken	2.564	11	54	2.629
Hercontrole (opdracht FAVV)	4	0	2	6
Diagnostiek	400	1	20	421
Handel	13	0	0	13
Totaal	2.981	12	76	3.069

Tabel 15: Resultaten analyses voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2020

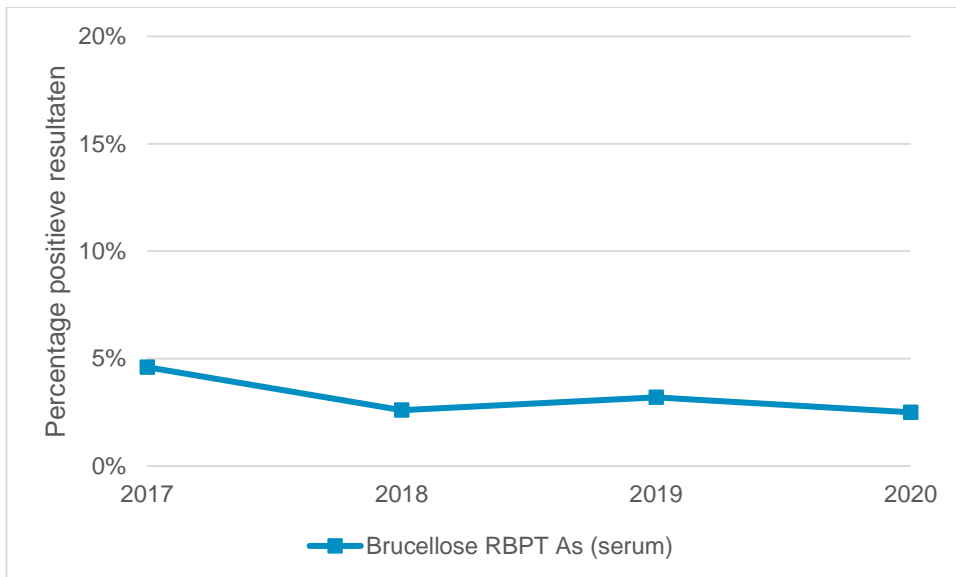
Resultaat	Brucellose RBPT As (serum)		Brucellose CBR As (serum) (Sciensano)		Brucellose ELISA As (serum) (Sciensano)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	2.905	97,5	12	100,0	75	98,7
Positief	76	2,5	0	0,0	1	1,3
Totaal	2.981	100,0	12	100,0	76	100,0

5.4.2 Trendobservatie

Figuur 3: Evolutie aantal RBPT's voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens per jaar

Figuur 4: Evolutie percentage positieve RBPT's voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens per jaar

5.5 *Salmonella* species

Situatie van *Salmonella* bij varkens in 2020

Net zoals in 2018 en 2019, was ook in 2020 de monofasische variant van *Salmonella* Typhimurium het meest geïsoleerde serotype bij varkens, gevolgd door *Salmonella* Typhimurium.

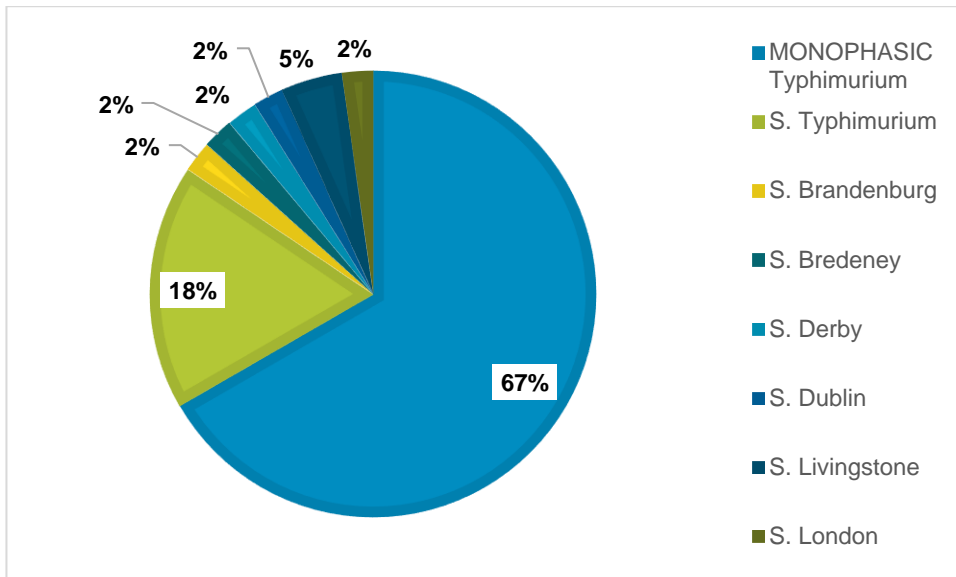
5.5.1 Datacollectie

Tabel 16: Overzicht analyses voor *Salmonella* bij varkens in 2020

Analyses <i>Salmonella</i>	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	2.031
Aantal geteste monsters	27.152
Aantal analyses	27.152
Aantal inzendende dierenartsen	176

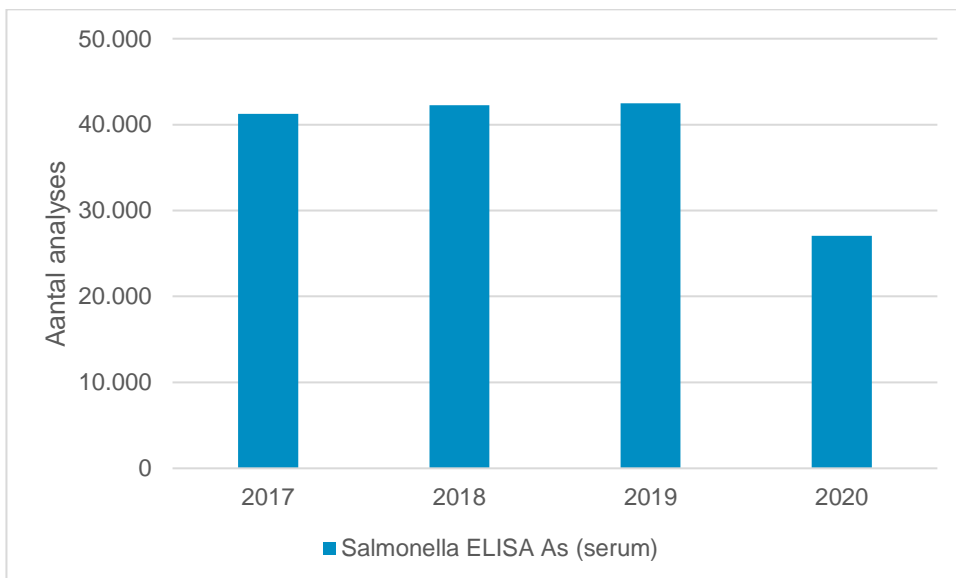
Tabel 17: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor *Salmonella* bij varkens in 2020

Onderzoeksmotief	<i>Salmonella</i> ELISA As (serum)	<i>Salmonella</i> isolatie volgens ISO 6579D	Totaal
Aujeszky-aannemings- of opvolgingstest	21.566	0	21.556
Veepeler	89	3	92
Diagnostiek	5.390	104	5.494
Totaal	27.045	107	27.152

Figuur 5: Verdeling *Salmonella*-serotypes vastgesteld bij varkens in 2020

5.5.2 Trendobservatie

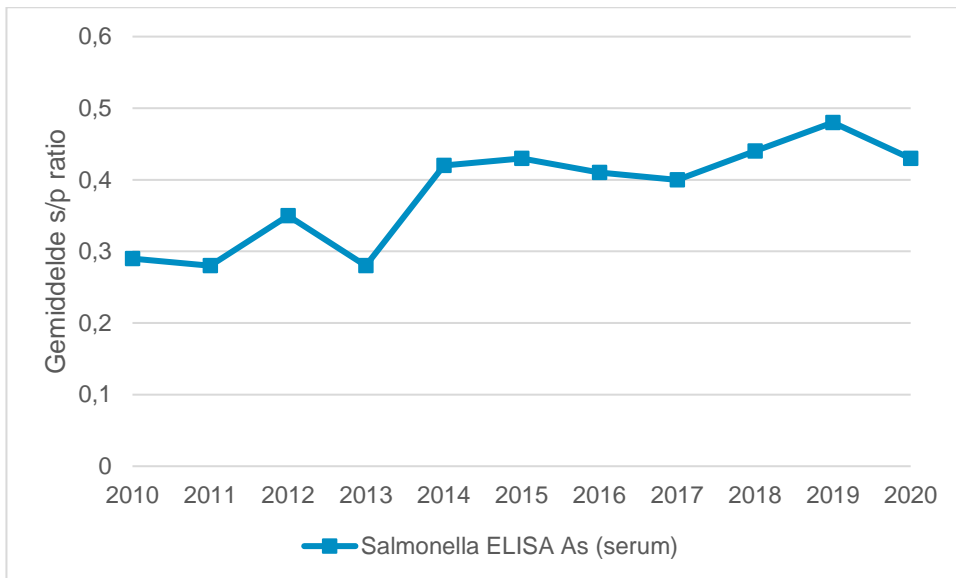

Figuur 6: Evolutie aantal *Salmonella* ELISA-testen bij varkens per jaar

In 2015 werden het wettelijk verplichte *Salmonella* Actieplan én de subsidiëring stopgezet. Tot en met 2019 verplichtten de kwaliteitslabels Certus en CodiplanPlus hun deelnemende bedrijven om het actieplan voort te zetten. Dit houdt in dat deze bedrijven van de bloedmonsters die worden genomen voor Aujeszkybewaking eenmaal per jaar ook de s/p (sample to positive) ratio voor *Salmonella* laten bepalen. Belpork financierde deze analyses ook voor de Certus-deelnemers.

Sinds 2020 heeft Belpork de Salmonella-analyses bij zijn deelnemers stopgezet. In 2020 zijn enkel nog de CodiplanPlus-deelnemers verplicht deze analyses te laten uitvoeren. Dit verklaart de daling in het aantal Salmonella ELISA's ten opzichte van de voorbije jaren.

Figuur 7: Evolutie gemiddelde s/p-ratio bij *Salmonella* ELISA bij varkens per jaar

6 Bijlage

Veescoop geeft elk semester een kort overzicht van mogelijke dreigingen, opvallende bevindingen en trends in de programma's en ziekten bij herkauwers, varkens en pluimvee.

Wat DGZ opmerkte en opviel bij varkens in 2020 werd gepubliceerd in onderstaande edities van Veescoop, die ook terug te vinden zijn in deze bijlage:

- Veescoop Varkens nr. 005 1ste semester 2020
 - Veescoop Varkens nr. 006 2de semester 2020
-

IN HET KORT

Mogelijke dreigingen van (her)opduikende ziekten bij varkens in Vlaanderen.

IN DE KIJKER

Opvallende bevindingen in het veld of vanuit de autopsiezaal van DGZ.

IN BEWEGING?

Trends in de programma's en belangrijke ziekten bij de varkens.

Nr.005

EERSTE SEMESTER 2020

DGZ heeft oog voor varkens

Wat zijn de actualiteiten voor varkens in Vlaanderen, wat kwam er binnen in de autopsiezaal, hoe evolueren varkensziekten?

IN HET KORT

AVP (Afrikaanse Varkenspest): In de eerste helft van 2020 werden slechts drie nieuwe gevallen van AVP ontdekt bij wilde everzwijnen in het getroffen gebied. Dit waren bovendien steeds karkassen van enkele maanden oud. Hierdoor werden op 15 mei een aantal maatregelen versoepeld waardoor toegang tot de bossen in het getroffen gebied terug mogelijk is. In de autopsiezaal zien we een opvallende stijging van het aantal varkens dat dierenartsen insturen onder het motief verhoogde waakzaamheid voor AVP.

Salmonella: Waar er in de tweede helft van 2019 een sterke stijging was van het aantal bevestigde gevallen van Salmonellose in de autopsiezaal, ziet DGZ nu eerder een stabilisatie van het aantal nieuwe gevallen.

IN DE KIJKER

Steeds meer verschillende serotypingen van *Streptococcus suis*, een belangrijke ziekteverwekker bij varkens

Streptococcus suis is de streptokok die bij varkens het meest voorkomt én is bovendien een belangrijke ziekteverwekker bij deze diersoort. Vooral gespeen-de biggen zijn gevoelig voor deze bacterie, die voornamelijk gewrichtsontsteking en hersenvliesontsteking veroorzaakt en zelfs kan leiden tot plotse sterfte.

Er zijn minstens 35 verschillende types van *Streptococcus suis* bekend. Sinds 2015 ziet DGZ het aantal typeringen van *Streptococcus suis* jaarlijks duidelijk toenemen (zie figuur 1 op de volgende pagina), dit is voornamelijk het gevolg van de toegenomen populariteit van autovaccins (zie kadertekst op de volgende pagina). DGZ maakt onderscheid tussen 7 verschillende serotypes, meer bepaald serotypes 1, 2, 3, 4, 7, 8 en 9. Wanneer een stam behoort tot een ander serotype, wordt dit gerapporteerd als niet-typeerbaar.

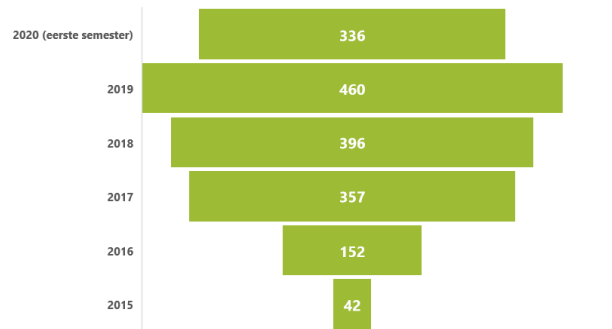
Veescoop? DGZ ondersteunt, ook in opdracht van het FAVV, veehouders en dierenartsen bij de bestrijding, monitoring en preventie van dierziekten.

Deze editie rapporteert over de eerste 6 maanden van 2020.

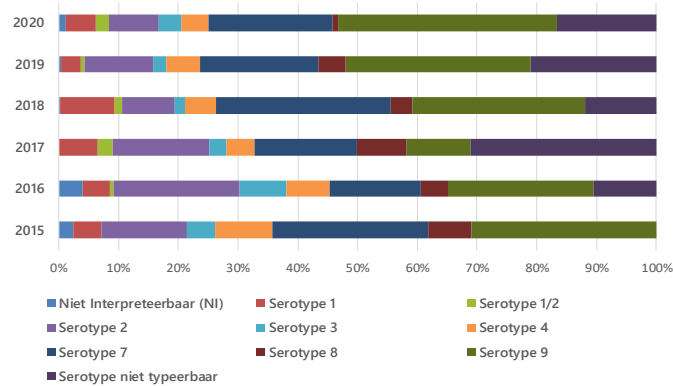
>> ZIE VOLGENDE PAGINA

<< VERVOLG IN DE KIJKER

Serotypes 9, 7 en 2 zijn en blijven de afgelopen vijf jaar de meest voorkomende serotypes (zie figuur 2). Sinds 2017 zien we meer stammen opduiken die niet behoren tot een van de onderzochte serotypes.

Figuur 1: Over de jaren heen zien we een duidelijke toename van het aantal typeringen voor Streptococcus suis.

Figuur 2: Verdeling van de verschillende serotypes Streptococcus suis over de jaren heen.

Autovaccinatie, een onderdeel in de aanpak van streptokokken

Net als voor andere infecties is een goede bioveiligheid, samen met een optimaal speenmanagement, een must in de aanpak van streptokokken. Op sommige bedrijven kan ook autovaccinatie een oplossing bieden. Autovaccinatie is enkel toegelaten als er geen commercieel vaccin beschikbaar is voor het serotype dat op het eigen bedrijf aanwezig is. Om een autovaccin succesvol te kunnen aanmaken, is het belangrijk om verse kadavers van meerdere onbehandelde dieren in het beginstadium van de ziekte aan te bieden voor onderzoek. Vervolgens isoleert het labo de stam en kan een vaccin worden aangemaakt. Het effect van vaccinatie is niet onmiddellijk zichtbaar en vraagt een goede opvolging. Wanneer een nieuwe stam het bedrijf binnenkomt moet ook het autovaccin worden aangepast.

IN BEWEGING?

Programma/ Ziekte	Meting	2019 (jul-dec)	2020 (jan-jun)	Trend
PRRS-Monitor biggen	uitgevoerde monitors	94	105	↑
	% bedrijven PRRSV negatieve biggen	25%	20,7%	↓
Afrikaanse varkenspest	aantal onderzochte bedrijven*	> 800	1.065	↑
Salmonella	% aangeduide risicobedrijven	2%	3,6%	↑
Autopsie	aantal varkens	1.207	1.468	↑

* : Onderzocht in het kader van verhoogde waakzaamheid.

Cijfers gebaseerd op beschikbare gegevens op 02/07/2020

“ IN DE EERSTE HELFT VAN 2020 BEHOORDE 15% VAN DE STAMMEN VAN *STREPTOCOCCUS SUIS* TOT EEN ANDER TYPE DAN DE SEROTYPES DIE DGZ TYPEERT, ZIJNDE 1, 2, 3, 4, 7, 8 OF 9. ”

IN HET KORT

Mogelijke dreigingen van (her)opduikende ziekten bij varkens in Vlaanderen.

IN DE KIJKER

Opvallende bevindingen in het veld of vanuit de autopsiezaal van DGZ.

IN BEWEGING?

Trends in de programma's en belangrijke ziekten bij de varkens.

Nr.006

TWEEDE SEMESTER 2020

DGZ heeft oog voor varkens

Wat zijn de actualiteiten voor varkens in Vlaanderen, wat kwam er binnen in de autopsiezaal, hoe evolueren varkensziekten?

IN HET KORT

AVP (Afrikaanse Varkenspest): In december 2020 herwon België zijn vrije status op internationaal niveau: de ziekte is dus officieel uitgeroeid in ons land. Het virus circuleert echter nog steeds in Oost-Europa en in het Pools-Duitse grensgebied: waakzaamheid om een nieuwe introductie te voorkomen blijft dus nodig. Het aantal varkens dat in het kader van verhoogde waakzaamheid voor autopsie bij DGZ aangeboden wordt, is drastisch gestegen. Dit is niet alleen een goede zaak voor de bewaking in het kader van AVP, maar biedt ook een meerwaarde voor het algemeen gezondheidsmanagement op het varkensbedrijf. Tijdens een autopsie komen immers ook andere afwijkingen aan het licht.

PRRSV (Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus): In 2020 monitorde DGZ 112 bedrijven binnen de PRRS-Monitor Biggen en ging de PRRS-Monitor Vleesvarkens van start. In 2021 wordt ook de nieuwe PRRS-Monitor Opfokvarkens gelanceerd.

Aujeszky: In Frankrijk werden eind 2020 twee bedrijven positief getest op Aujeszky, vermoedelijk gelinkt aan contact met everzwijnen.

IN DE KIJKER

Meer gevallen van EMC tijdens de winter

Zoals elk jaar tijdens de wintermaanden zien we in de autopsiezaal van DGZ een opvallende toename van het aantal vastgestelde EMC-gevallen. EMC is een virale infectie veroorzaakt door het encephalomyocarditis (EMC)-virus, een virus dat wereldwijd verspreid is en diverse diersoorten kan infecteren. Vooral besmette knaagdieren zijn verantwoordelijk voor de verspreiding ervan.

De diagnose van EMC wordt gesteld op basis van de macroscopische en histologische letsels. In autopsie zien we als gevolgen van het virus vaak longoedeem en vocht in de borstholte (hydrothorax). Soms wordt ook het hartweefsel aangetast. In dat geval kan infectie met het EMC-virus aangetoond worden met een PCR-test.

Veescoop? DGZ ondersteunt, ook in opdracht van het FAVV, veehouders en dierenartsen bij de bestrijding, monitoring en preventie van dierziekten.

Deze editie rapporteert over de laatste 6 maanden van 2020.

>> ZIE VOLGENDE PAGINA

Zo zagen we bij een case die we onlangs onderzochten meerdere bleke haarden ter hoogte van de hartspier, die zowel zichtbaar waren op het oppervlak van het hart (zie foto a) als op het snijvlak (zie foto b). Het histologisch onderzoek van de hartspier toonde ook duidelijke letsels veroorzaakt door ontsteking en necrose van de hartspiervezels.

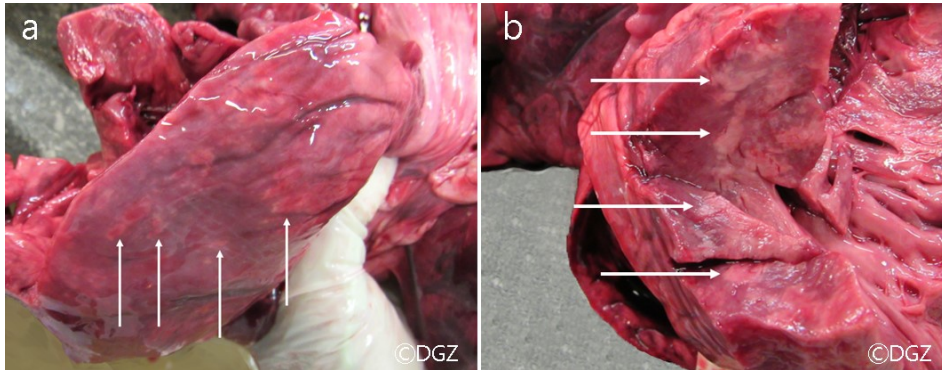

Foto: Meerdere bleke haarden op het oppervlak van de hartspier (a) en op het snijvlak (b).

Wat is EMC en hoe kun je het herkennen?

Het encephalomyocarditis virus dat EMC veroorzaakt vindt in knaagdieren een natuurlijke gastheer. De aanwezigheid van besmette knaagdieren op varkensbedrijven speelt dan ook een belangrijke rol in de verspreiding van de ziekte. Zeker tijdens de wintermaanden als ze de warmte en de voedselvoorraden in de stallen komen opzoeken. De infectie gebeurt meestal doordat varkens voeder of water opnemen dat besmet is met het EMC-virus. Het virus dringt het lichaam binnen via de tonsillen en wordt via de witte bloedcellen verspreid over het hele lichaam.

Bij varkens is het hart het belangrijkste doelorgaan, waar bij de ernst van de letsels sterk kan variëren. De aantasting van de hartspier (myocarditis) kan subklinisch zijn, maar ook uitgebreider. Met acute sterfte tot gevolg. Als er bij gelijk welke leeftijdscategorie acute sterfte optreedt zonder voorafgaande symptomen, dan kan EMC dus een mogelijke oorzaak zijn. Bij zeugen kan een infectie met het EMC-virus leiden tot abortus en het werpen van doodgeboren of gemummificeerde foetussen. Een milde meningo-encephalitis kan zowel bij aangetaste varkens als geaborteerde foetussen worden waargenomen.

Er is geen behandeling tegen deze virale aandoening. Omdat knaagdieren een bron van infectie vormen, is knaagdierbestrijding een cruciaal element in de preventie van EMC.

IN BEWEGING?

Programma/ Ziekte	Meting	2020 (jan-jun)	2020 (jul-dec)	Trend
PRRS-Monitor biggen	Uitgevoerde monitors	105	112	↑
	% bedrijven PRRSV negatieve biggen	20,7%	31,1%	↑
Afrikaanse varkenspest	Aantal onderzochte bedrijven*	1.065	2.576	↑
Salmonella	% aangeduide risicobedrijven	3,6%	3,4%	-
Autopsie	Aantal varkens	1.468	1.775	↑

* : Onderzocht in het kader van verhoogde waakzaamheid.

- : Situatie stabiel.

Cijfers gebaseerd op beschikbare gegevens op 31/01/2021

“TIJDENS DE WINTERMAANDEN ZIEN WE IN AUTOPSIE MEERDERE VARKENS DIE GESTORVEN BLIJKEN AAN EMC, WAARBIJ VAAK HET HARTWEEFSEL AANGETAST IS.”